

Zbiranje gradiva o slovenskem gledališču v Trstu do požiga Narodnega doma

Iskanje kakršnegakoli gradiva je težavna naloga, tem težja, čim dalj časa je preteklo, ko je bilo to gradivo živo, aktualno. Če k temu dodamo še uničevanje, selitve, vojno, skoraž ne moremo upati na uspeh.

In prav to je v primeru gradiva o slovenskem gledališču v Trstu do leta 1920 in v nekaj naslednjih letih do prepovedi delovanja slovenskih društev leta 1927.

Osemdeset let je od začetka poklicnega gledališča, oseminšestdeset od njegovega uničenja. Pri požigu Narodnega doma, kjer so delovali in imeli shranjen ves inventar z dokumenti, knjižnico, garderobo in kulisarno je bilo vse uničeno. Ansambel se je razšel. Nekateri so še vztrajali po okoliških društvih, mnogi pa prej ali slej prešli v Slovenijo. Zato si lahko predstavljamo, da je ostalo bore malo ohranjenega o delu in ljudeh.

Raziskovalcem je najpomembnejši vir časnik Edinost, ki je redno poročal o predstavah, zasedbah, občnih zborih pa prinašal ocene ter druge vesti v zvezi z gledališkim življenjem. Kompletnega časnika nimamo ne v Ljubljani ne v Trstu, na razpolago je na Dunaju v Nacionalni knjižnici.

Po drugi vojni in obnovitvi delovanja slovenskega gledališča je zbiranjem gledališkega gradiva začel Rado Nakrst, igralec in arhivar. S svojo vnamo, vestnostjo in natančnostjo mu je uspelo zbrati tudi mnoge dokumente preteklosti. V Primorskem dnevniku je leta 1953 dr. Andrej Budal objavil poziv k zbiranju dokumentov slovenske dramske tvornosti. V članku omenja, da je mnogo tega raztresenega po društvih, ustanovah in pri ljudeh.

Ko sem ob pripravi razstave Slovensko gledališče v Trstu uporabljala gradivo Arhiva SSG, ki ga je s tako vestnostjo zbiral Nakrst in ga tudi ljubosumno čuval — ne za sebe, ampak za gledališče, sem skušala najti nove stvari. Zdelo se mi je, da je zadnji čas zbrati čimveč, kar bi po tolikem času lahko ostalo. Nekaj je narejenega, marsikaj pa še čaka.

Iz Beograda so prinesli nekaj stvari Ide Kavčič-Pregarčeve. Našli smo zapuščino Roberta Primožiča, tudi s fotosi iz tržaških let. Po družinskih albumih so ljubeznivo pogledali sorodniki Valerije in Marija Sile, Antona Požarja, Vladimira Bartola, Mirka in Štefke Poličeve, Josipa Prunka, bratov Širok, Ivanke Mekindove in Roberta Poharja. Ob pregledovanju slik je bil posredovan še marsikateri podatek. V stanovanju Milutina Negodeta je bil kup fotografij, predvsem iz življenja pri Sv. Ivanu.

Osijek 12/II 1914

Velećuveni gospodine doktoru!

Nisam imao prilike da se oprostim, pa sam
slobodan da ovo nekako pišem uimenivati
vas.

Boli me što sam morao ostaviti Trst, boli me
što me nakon četiri godine upravo bacite
na cestu, ali šta ćemo toliko mi je snabina.

Ljubala vam ka sve što mi učiniste u
ovo 4. godine, jer znam da ste mi bili na ključu
mi; znam da sam imao u vama čovjeka.
Poje je kao ienti moj rad.

Trst se nadao da će opet doći vrijeme, a
zapravo najgori što su irigibilni sa mojim radom
a mišda im još jednom imati čast djelovati u
Trstu, a onda ćete uvijek pripravna naći

Pa se uvijek a danas
i na za budu

Rubofub. mladoj pisanje

Trieste, li 24 dicembre 1921

REGIA QUESTURA

Trieste

N: 60255/III di Prot.

Risp.al foglio N: ...

del

OGGETTO

Alla Direzione del Circolo Drammatico

" DRAMATICNI KROZEK "

S E R V O L A

????????????????????

a mani del segretario Sig. Sancin, Servola N: 180

Per motivi d'ordine e di sicurezza pubblica la Regia
Questura di Trieste non Le concede il permesso di tenere nei giorni
25 e 26 dicembre 1921 i diviseri trattenimenti teatrali.

Si restituisce la marca da bolle da L. 3

per il Questore :

dr. Mraz n.p.

Prepoved predstav v Škednju 25. in 26. dec. 1921

Robotnica.

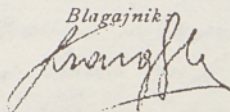
Podpisani potrjujem, da sem prejel od gosp. ....

Dr. Wilfan Josip

K 10 vin. — za mesec maj kot obrok pri-
spevka K 100 — za fond „Dramatičnega društva v Trstu“.

TRST, dne 1. P. 1914.

Za „Dramatično društvo v Trstu“.

Blagajnik

Pregledala sem zapuščino dr. Josipa Vilfana, hranjeno v Zgodovinskem arhivu v Ljubljani. Gledališkemu delu je res namenjen manjši del, zato pa tembolj zanimiv: tiskan seznam članov Slavjanskega društva iz leta 1851 (med njimi sta navedena Feliks Globočnik in Pavel Kugy), dopisi o prepovedih predstav po letu 1920, številne izkaznice članstva v kulturnih in športnih društvih, plačila članarin in številna vabila na slovenske prireditve.

Iskanje je bilo pretežno usmerjeno po Sloveniji, manj v Trstu samem. Toda tam so še potomci, sorodniki, prijatelji navdušenih gledaliških entuziastov starejše dobe. Te bi morali poiskati. Kako je s pregledom tržaškega arhiva?

M.C.

Il raccogliere del materiale sul teatro sloveno di Trieste

Ci sono pochi documenti conservati sul teatro sloveno di Trieste. Si impara di più dal giornale Edinost che annunciava gli spettacoli, le distribuzioni delle parti, le critiche e i rapporti sull'attività delle associazioni. Molti documenti furono bruciati nell'incendio del Narodni dom e nei traslocchi delle persone varie. Dopo la seconda guerra l'archivista Rado Nakrst si mise a raccogliere il materiale sul primo periodo. Lavorando per la mostra sul Teatro sloveno di Trieste il Museo di teatro e di cinema sloveno tentò di trovare qualcosa di più e ci riuscì soprattutto con delle persone e con certi legati personali. Si potrebbe trovare parecchi documenti dai proprietari privati a Trieste e negli archivi di Trieste.